

OBEC Horná Lehota, 027 41 Oravský Podzámok

Čo robiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

Príprava obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc

2024

Mimoriadna udalosť

1. **Živelná pohroma** - pri ktorej dôjde k nežiadúcemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl (povodne, záplavy, prietrže mračen, krupobitie, veľkoplošné požiare, víchrice, zosuvy pôdy, snehové kalamity a lavíny, rozsiahle námrazy, zemetrasenia)
2. **Havária** - ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo pôsobeniu ničivých faktorov (výbuchy, požiare, úniky nebezpečných látok vrátane následnej kontaminácie územia, pôdy, ovzdušia, vodných tokov, zdrojov pitnej vody, podzemných vôd, poškodenie vedení rozvodných sietí, diaľkovodov)
3. **Katastrofa** - pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelnej pohromy a havárie
4. **Ohrozenie verejného zdravia II. stupňa**
5. **Smogová situácia**
6. **Hromadný prílev cudzincov na územie Slovenskej republiky**
7. **Teroristický útok**

Mimoriadna situácia

Je obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá sa vyhlasuje podľa zákona o civilnej ochrane obyvateľstva. Počas nej sa vykonávajú opatrenia na ochranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov !!!

Povodne a záplavy

Povodeň predstavuje stavy, keď sa zvýši hladina vodných tokov, voda vystúpi z korýt a zaplaví priľahlé územie, resp. povodeň predstavujú prívalové vody z extrémnych zrážok, ktoré zaplavia územie.

ČO ROBIŤ PRED POVODŇAMI

- vytipujte si bezpečné miesto neohrozené vodou
- hodnotné veci zo suterénov, prízemných priestorov a garáží umiestnite na vyššie poschodia
- pripravte si vrecia s pieskom na utesnenie dverí a okien
- pripravte si trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni
- pripravte osobný automobil na použitie
- pripravte sa na prípadnú evakuáciu vrátane zvierat
- upevnite veci ktoré by mohla odniesť voda

ČO ROBIŤ V OBDOBÍ POVODNE?

- opustite ohrozený priestor
- zbytočne netelefonujte, len v prípade tiesne
- riad'te sa pokynmi povodňových orgánov
- v prípade evakuácie dodržiajte pokyny pre evakuáciu
- v prípade bezprostredného ohrozenia sa premiestnite na vytipované vodou neohrozené miesto
- nešírte paniku a nerozširujte neoverené správy
- ak nie ste ohrození vodou, snažte sa pomáhať ostatným spoluobčanom

ČO ROBIŤ PO POVODNI?

- skontrolujte stav obydľia, rozvody energií (voda, elektrina, plyn), stav kanalizácie a rozvod vody
- nahláste škody na obecný úrad, ak ste poistení kontaktujte poisťovňu
- zlikvidujte uhynuté zvieratá, znehodnotené potraviny a poľnohospodárske plodiny
- riad'te sa pokynmi hygienika

Zemetrasenie

ČO ROBIŤ PRE ZEMETRASENÍM

- pripravte si prenosné rádio, baterku a lekárničku
- naučte sa základy prvej pomoci
- poznajte hlavné uzávery elektriny a plynu
- neukladajte na police a skrine ťažšie predmety, ťažší nábytok oprite o steny
- dohodnite si spôsob kontaktu s členmi rodiny, príbuznými, na pracoviskách a školách počas zemetrasenia

ČO ROBIŤ PRI ZEMETRASENÍ

- pri pobyte v budove ostaňte dnu
- pri pobyte mimo budovy zostaňte vonku, najviac zranení býva pri panickom úteku
- zachovajte rozvahu, pomáhajte deťom, susedom, starším osobám, invalidom, chorým a zraneným
- v budove vyhľadajte vhodné miesto, postavte sa k opornému múru alebo pod konštrukciu dverí, ale nikdy nie k oknu
- ukryte sa pod stôl a v továrňach pod najbližší odolný predmet
- nevstupujte do výťahu a na schodište
- vonku sa zdržiavajte čo najďalej od elektrického vedenia, stromov, pomníkov a pod.
- nepoužívajte otvorený oheň
- pri jazde v dopravnom prostriedku okamžite zastavte na otvorenom priestranstve a nevystupujte počas trvania otrasov

ČO ROBIŤ PO ZEMETRASENÍ

- opatrene opustite budovy a iné objekty narušené otrasmi
- poskytnite prvú pomoc sebe i iným zraneným, starším alebo chorým osobám, deťom a invalidom, dodržiavajte zásady zvýšenej hygieny, aby sa zabránilo rozširovaniu nákazlivých chorôb
- nezdržiavajte sa pod hrádzami vodných nádrží, v údoliach a okolí potokov a riek
- skontrolujte rozvody plynu, vody a elektriny
- nepodliehajte panike, sledujte správy, pokyny a informácie vysielané v rozhlase, riadťe sa pokynmi
- zbytočne netelefonujte, len v prípade tiesne
- na pitie používajte výhradne vodu prevarenú alebo pochádzajúcu zo zaručene nezávadného zdroja

- na núdzové ubytovanie používajte stan alebo jednoduchý prístrešok s ľahkou konštrukciou v dostatočnej vzdialenosti od vysokých budov a objektov hroziacich pádom alebo zrútením
- na evakuáciu alebo pomoc príbuzným nepoužívajte vlastné auto, aby sa predišlo dopravným zápcham a aby komunikácie boli uvoľnené pre dopravné prostriedky záchranárov, hasičov, zdravotníkov a ostatných účastníkov záchranných prác
- pri pátraní po osobnom majetku v troskách budov sa nevyhnutne podriadiť rozhodnutiu orgánov riadiacich záchranné práce
- v prípade nariadenej evakuácie alebo premiestnenia do iného objektu vezmite so sebou pitnú vodu, potraviny, lieky, baterku, prenosný rozhlasový prijímač, mobilný telefón, dôležité dokumenty a vhodný odev

Požiar

ČO ROBIŤ PRED POŽIAROM

- nainštalujte si doma dymový hlásič požiaru, ktorý vás naň včas upozorní a zakúpte si hasiaci prístroj
- udržiujte voľné únikové cesty

ČO ROBIŤ POČAS POŽIARU

- zistený požiar ohláste bez zbytočného odkladu na tiesňovú linku 112 alebo 150
- ak je to možné, požiar uhasťte alebo urobte nutné opatrenia k zamedzeniu jeho šírenia
- uzavrite prívod plynu
- v prípade, že sú zadymené únikové cesty, nechod'te na chodbu, neotvárajte dvere
- nikdy počas požiaru nenastupujte do výťahu
- prienik dymu z chodby do bytu alebo miestnosti spomalíte utesnením vstupných dverí mokrou handrou, uterákom či závesom
- Pri pohybe v zadymenej miestnosti sa držte pri zemi, pretože dym stúpa hore
- Upozornite na seba - najlepšie volaním či mávaním z okna, ale aj vyvesením plachty alebo časti odevu z okna
- podľa možností vyveďte do bezpečnej vzdialenosti zvieratá, vyneste cenné veci
- uvoľnite prístupové cesty záchranným zložkám
- nekomplikujte činnosť záchranným zložkám po ich príjazde na miesto zásahu

- na výzvu veliteľa zásahu, veliteľa jednotky požiarnej ochrany alebo starostu obce poskytnite vecnú alebo osobnú pomoc

Víchrice

- nezdržiavať sa na voľných plochách
- nezdržiavať sa pri labilných prekážkach
- zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere
- odložiť z dvorov voľne položené predmety
- nepúšťať von deti
- zabezpečiť domáce zvieratá
- neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách
- s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi obmedziť jazdu po otvorených veterných plochách
- pri jazde automobilom znížiť rýchlosť jazdy
- keď nie je nutné, nevychádzať z domu

Sneženie, snehové jazyky a záveje

- obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri
- na horách sledovať a dodržiavať pokyny horskej služby
- obmedziť pohyb vo vonkajšom prostredí
- obmedziť jazdu vozidlom a inými prostriedkami
- vybaviť vozidlo zimnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata a pod.)
- zabezpečiť sa komunikačnými prostriedkami (mobilný telefón, PDA, vysielacia a pod.) pre prípad núdze

Maximálna teplota

- vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na poludnie a popoludní
- nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch
- dodržiavať pitný režim
- pri pobyte na priamom slnku používať ochranné prostriedky pred priamym slnečným žiarením (pokrývka hlavy, ochranné krémy, slnečné okuliare a pod.)

Minimálna teplota

- chrániť sa primerane teplým oblečením a obuvou
- urýchlene vyhľadať teplé miesta (obytné zariadenia)
- chrániť nekryté časti tela ochranným (mastným) krémom
- vykonať primerané opatrenia na ochranu hospodárskych plodín pred prízemnými mrazmi
- vykonať primerané opatrenia v priemysle na ochranu pred silnými mrazmi (zateplenie...)

Poľadovica

- obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri
- upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

Únik nebezpečnej chemickej látky

- urýchlene opustite ohrozené miesto (proti smeru vetra)
- čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (ak je dostupný úkryt, tak v ňom)
- uzatvorte a utesnite okná, dvere a ďalšie otvory (vytvorenie izolovaného uzavretého priestoru)
- vypnite ventiláciu
- uhasťte otvorený oheň, vypnite plynové spotrebiče
- sledujte vysielania v hromadných informačných prostriedkoch (rozhlas, televízia)
- riadte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko
- pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany osôb (na ústach a nose si pridržte navlhčenú poskladanú tkaninu)
- pripravte si evakuačnú batožinu
- telefonujte len v súrnom prípade (nezaťažujte telefónne linky)
- poskytnite pomoc chorým, postihnutým, starším osobám, osobám neschopným pohybu, postarajte sa o deti bez dozoru
- nakrmte domáce zvieratá, dajte im vodu a uzatvorte ich
- zachovajte pokoj a rozvahu
- budovu opustite len na pokyn

- ak ste mimo budovu, vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a vašej polohy (ak sa nachádzate v smere vetra a ste v časovej tiesni, okamžite vyhľadajte ukrytie v budovách a postupujte, ako pri pobyte v nich)
- čakajte na ďalšie pokyny

Nikdy sa neukrývajte do pivníc a terénnych nerovností (priehlbiny, jamy, priekopy a pod.), nakoľko väčšina plyných chemických látok je relatívne ťažšia ako vzduch!!!

Únik nebezpečnej biologickej látky

Postupujte tak, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky. Chráňte sa pred preniknutím alebo zanesením nákazy do organizmu:

- dôsledne dodržiavajte karanténne hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia
- sledujte informácie o situácii poskytnuté miestnou samosprávou a štátnou správou
- nepoužívajte vodu z neznámych zdrojov
- pripravte si vodu pomocou chemických dezinfekčných prostriedkov alebo prevarením
- udržiujte čistotu tela i za nepriaznivých podmienok
- zbytočne sa nedotýkajte podozrivých predmetov
- pri známkach ochorenia ihneď vyhľadajte lekársku pomoc (podozrenie z ochorenia hláste orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany)
- pravidelne si kontrolujte telesnú teplotu
- obmedzujte pohyb mimo budovu alebo ju opúšťajte iba na nevyhnutnú dobu (napr. nákup základných životných potrieb)
- priebežne uskutočňujte v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch
- dodržiujte pokyny zdravotníkov a pracovníkov hygienickej služby

Dopravná nehoda spojená s únikom nebezpečnej látky

- odstavte vozidlo, podľa možnosti mimo dosah pôsobenia nebezpečnej látky, aby bola zachovaná priepustnosť komunikácie pre záchranné zložky
- ak ste sa neočakávane ocitli v dosahu pôsobenia nebezpečnej látky zastavte motor vozidla a urýchlene opustite zamorený priestor
- chráňte si dýchacie cesty, napríklad priloženou vreckovkou
- bez ohrozenia vlastnej osoby zistite čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému vozidlu z ktorého uniká nebezpečná látka
- oznámte nehodu na tiesňovú linku 112, alebo na niektoré z čísel zložiek integrovaného záchranného systému
- nedotýkajte sa nebezpečnej látky, ani predmetov, ktoré by ňou mohli byť kontaminované
- nebezpečná látka v plynnom stave sa vždy šíri v smere vetra, únik z ohrozeného priestoru voľte vždy kolmo na smer vetra
- improvizované prostriedky ochrany jednotlivca slúžia len na rýchly únik zo zamoreného priestoru, nie na pobyt v ňom
- po príchode záchranárov sa riadte pokynmi veliteľa zásahu

Použitie jadrových zbraní

- čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch)
- ak ste na otvorenom priestranstve, okamžite vyhľadajte najbližší dom
- v prípade, že ste mohli prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v dobe, než ste sa skryli, pred vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do neprievzdušného obalu a nepoužívajte ich, dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite oči, ústa, vyčistite si nos a uši, ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň
- zdržiavajte sa v stredových miestnostiach domu na prízemí alebo v suteréne (miestnosť s minimálnym počtom okien)
- uzatvorte a utesnite okná a dvere
- vypnite ventiláciu a utesnite ďalšie otvory v miestnosti
- sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch
- pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela
- pripravte si evakuačnú batožinu

- jódové prípravky (tablety jodidu draselného) a prostriedky individuálnej ochrany vám budú v prípade potreby vydané aj s inštrukciou použitia (použitie až na základe verejnej výzvy)
- zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do igelitových alebo aspoň do papierových obalov a uložte ich do chladničky, mrazničky alebo komory
- nakrmte domáce zvieratá, dajte im vodu a uzatvorte ich
- čakajte na ďalšie pokyny
- ukrytie alebo evakuáciu urobte až na základe pokynov záchranárov alebo po oficiálnom vyhlásení
- budovu opustite len na pokyn

Obdržanie podozrivej zásielky (list, balíček)

- podozrivú zásielku neotvárajte a netraste ňou
- uložte ju do igelitového vrecúška alebo iného vhodného obalu
- potom opustite miestnosť, umyte si ruky vodou a mydlom
- udalosť ohláste na tiesňovú linku 112 alebo 158
- na dvere miestnosti (časti budovy) pripevniť nápis **POZOR PODOZRIVÝ MATERIÁL (ZÁSIELKA) - NEVSTUPOVAŤ !**
- v prípade rozsypania alebo rozliatia materiálu zadržať dych, zakryť si bez omeškania dýchacie cesty hustou tkaninou
- vyzliecť kontaminované oblečenie a vložiť ho do plastového vreca, iného obalu alebo kontajnera a odovzdať ho oprávneným osobám
- po obdržaní varovnej informácie o kontaminácii ventilačného systému alebo klimatizácie, vypnúť všetky ventilátory alebo klimatizačné jednotky v miestnosti a v celej budov
- polícia alebo hasičský a záchranný zbor od vás zásielku preberie a odvezie ju na overenie obsah

Útok teroristov

- zachovajte pokoj a rozvahu, nešírte paniku
- chráňte dýchacie cesty vlhkou tkaninou, opustite urýchlene ohrozený priestor a ukryte sa vo vhodnej budove
- sledujte informácie v médiách (televízia, rádio a mestský rozhlas)
- plňte pokyny vydané oprávnenými osobami
- pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela
- utesnite okná, dvere a iné vetracie otvory
- zbytočne netelefonujte, len v súrnom prípade, aby ste nezaťažovali telefónne linky
- poskytnite pomoc susedom a spolupracovníkom (deťom, tehotným ženám, starším, bezvládnym osobám)
- odstráňte z verejnej komunikácie osobné vozidlo, ktoré môže tvoriť prekážku záchranným jednotkám

V prípade nálezu podozrivého predmetu (obálka, balíček,...):

- okamžite oznámte túto skutočnosť na tiesňovej linke 112 alebo 158
- nedotýkajte sa podozrivého predmetu
- otvorte okná a dvere, zatiahnite záclony, závesy alebo žalúzie
- na výzvu opustite budovu a nasledujte evakuovaných do vyhradených priestorov
- vezmite si so sebou všetky osobné veci
- počkajte na ďalšie inštrukcie bezpečnostných zložiek riadiacich akciu
- pokiaľ bolo anonymné oznámenie o uložení bomby alebo výbušniny v budove, v ktorej sa nachádzate, opustite budovu a vzdiaľte sa čo najďalej od tohto miesta

Použitie strelných zbraní

- pokiaľ ste mimo budovu, okamžite opustite ohrozené miesto
- ak sa nachádzate v budove, nezdržujte sa v blízkosti okien
- ukryte sa za vhodný kus nábytku
- striktne dodržiajte pokyny vydávané bezpečnostnými zložkami
- nepoužívajte pevné telefónne linky
- zachovajte pokoj a rozvahu

Epidémia a epizootie

- zabezpečiť izoláciu chorých osôb a zvierat
- zamedziť ich styk s ostatným obyvateľstvom a zvieratami

- určiť zdroj nákazy
- zabezpečiť profylaxiu – preventívne očkovanie a podávanie antibiotík
- obmedziť pohyb osôb mimo priestoru nákazy
- vykonať dezinfekciu, deratizáciu, dezinsekcii (ničenie mikroorganizmov, hlodavcov a hmyzu), vykonať veterinárnu očistu zvierat
- vykonať hygienickú očistu (zasiiahnuté osoby a jednotky vykonávajúce záchranné práce)
- zabezpečiť ekologickú likvidáciu uhynutých zvierat